

יראת שמיים או פחד שווא

כאן בדיוק מקומה של היראה. מי שבאמת משיג את גדולת הבורא ואינו מוחק ידיעה זו מהלב – מיד מתמלא ביראה עמוקה ופנימית, לא יראה מפני הבלתי נודע, אלא אדרבא, יראה מפני הנודע, שמכיר את גדולת הבורא שאין לה סוף, ומאידך גיסא – את אפסיותו וקטנותו.

אבל מה זה אומר לי, אתה חושב לעצמך. לצערי אני רחוק מהיראה הזו של הדעת, ודוקא היראה מהדברים הגשמיים מעסיקה אותי, כמו דאגות פרנסה. ביטחון וכדומה אינם הצד החזק שלי, כיצד אטעם גם אני מהשלימות הזאת?

ובכן, רבינו חשב גם עליך. נכון, אתה אמנם מפחד מדברים גשמיים, אבל כשאתה יודע שהכול משמיים, ורק הקב"ה הוא זה שנותן לדברים המפחידים כוח להזיק או לא – על ידי הידיעה הזו אתה מחבר גם את היראה הגשמית עם היראה השלימה. שכן גם יראה גשמית קשורה בעקיפין להכרה בגדולת ה', שרק הוא השולט בעולם וממנו יש להתירא.

אם נלך בדרך זו, לחבר את כל היראות הגשמיות למקור הנכון, נזכה ליראה האמיתית והשלימה.

הרי אנחנו מצווים על עוד דברים חשובים הקשורים בינינו לבין קוננו: לדעת את ה' ולהדבק בו, לאהוב אותו, להאמין בו, לבטוח בו וכו' וכו', במה נתייחדה היראה להיות הקשר החשוב ביותר של האדם עם בוראו?

אמנם כן. הדבר מפורש בתורה, שעיקר השלימות היא היראה, כמו שכתוב "מה ה' שואל מעימך"? והתשובה היא: "כי אם ליראה".

על איזו יראה מדובר? על כך באה תשובת רבינו, ש"יש שני מיני יראות", יש יראת הרוממות ויש יראת העונש. עיקר השלימות היא באמת היראה מן הסוג הראשון.

שהרי יראה מדברים גשמיים אינה דבר חכם, אדם אינו אמור להתירא מחיה או מליסטים. אם הם יכולים להזיק, צריך להישמר מהם, ואם אינם יכולים להזיק, אין מקום לפחד.

לעומת זאת, היראה מפניו יתברך היא התחושה האמיתית ביותר, זוהי תכלית הבריאה – לדעת את ה'. אבל כל מעלתה של הדעת היא רק כשמפנימים אותה, כשמחברים אותה עם הלב כמו שכתוב "וידעת היום והשבות אל לבבך".

"עיקר השלימות היא היראה, כמו שכתוב (דברים י): 'מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה'... ויש שני מיני יראות, יש מי שהוא ירא מה' מגדולתו ורוממותו... ויש יראה למטה ממנה, היינו שבא ליראה על-ידי יראות תחתונות, על-ידי שירא מחיה או משר או מפחד אחר, על-ידי-זה הוא נזכר ובא ליראת ה'".

(ליקוטי מוה"ר"ן ח"א קפה)

שאלת את עצמך פעם: מדוע כשרוצים להגדיר אדם שמתנהג כראוי ומקפיד על קלה כחמורה, מגדירים אותו בתור "ירא שמים"?

אנחנו מבקשים "חיים שתהא בנו אהבת תורה ויראת שמים", אנחנו מאחלים לצעירים שיעלו "בתורה ויראת שמים". גם חז"ל כשבאו לתאר אדם הגון, תיארוהו כירא שמים – מדוע? וכי מידת היראה היא הקשר היחידי בינינו לקב"ה?

רבי שבתי ברסלב

ריקוד. בתוך כך הצטרף גם הוא לריקודים, וכך שמעוהו אומר: "ברוך ה'! הולך אני לעולם שכולו טוב!"

כך מתוך דביקות של שמחה השיב נשמתו הזכה לבורא.

לפני הלווייתו סבבו ילדי אומן והכריזו: "ר' שבתי מהשקים עם הלחם הלך לעולמו!" כשאנים יודעים איזה הספד טוב הם מספידים אותו...

ר' שבתי, איש התום והחסד, נטמן באומן, סמוך לקבריהם של גדולי חסיד ברסלב: רבי אברהם בן רבי נחמן, רבי געצע ליובאוונע, וניסו רבי ישראל טרוביצר.

מידת החסד כה הפכה לחלק ממנו עד שהאפילה על כל שאר מעלותיו הנסתרות.

בערוב ימיו היה רותם עצמו לעגלה מלאה שקים, הולך מבית לבית ומבקש לחם עבור עניים. כאשר העיר לו בנו פעם כי מנהגו זה מיסב לו בזיון, מאחר ואנשים עלולים לחשוב שעושה זאת עבור עצמו וכאילו בנו אינו מפרנסו... השיב לו רבי שבתי, שרחוק היה כמטחוי קשת מ"מה יאמרו" – "אלא מאי? בשביל מי אוסף אני את הלחם אם לא עבור עצמי ונפשי..."

כיוצא בזה, כשסובב באחד מימי החורף לאסוף נפט עבור אביונים שאין ידם משגת לקנות מצרך חיוני זה שבלעדיו עלולים הם לקפוא למוות בלילות החורף האוקראיניים, הגיע אל אחד הבתים, ובעל הבית שראה מי לפניו, הציע לו "עיסקה" – "באם תרקוד לפני כחסידי ברסלב, אתן לך נפט..."

רבי שבתי, ללא שהיות, פתח בריקוד נלהב, ולאחריו קיבל לידי כמה בקבוקי נפט לעניים ודלים, כשאינו יודע את נפשו מרוב שמחה.

בן שמונים וארבע היה רבי שבתי כשהלה את חוליו אשר ממנו לא קם. היה זה בערב שבת, י"ב בחשוון, כאשר הרגיש כי זמנו קרב. ביקש מידידיו שבאו לבקרו שיערכו

בנוהג שבעולם שהאדם הדשן והשבע אינו נותן לבו לעני ולהסרנותיו. שונה היה רבי שבתי, על אף שלא חסר דבר על שולחנו, היו מעייניו נתונים תדיר לאלה שאין להם לחם לאכול ובגד ללבוש.

לב גדול ורחב היה לו לבורא כמו לבריות. יכול היה להזיל דמעות כמים בברכת "אהבת עולם", וכאשר נשאל על כך פעם, השיב בתמימות: "ראיתי את רבי נחמן מטולטשין בוכה בברכה זו, משמע יש על מה לבכות שם"...

"מקנא אני ברבי שבתי", אמר פעם רבי נחמן מטולטשין, "שגם אם אינו דר בברסלב, מכונה הוא כפי כול 'ברסלב', כינוי נכבד שלא זכיתי לו אני שהתגוררתי בברסלב כמשך שמונה עשרה שנה".

חנות הייתה לו בעיר, ממנה הרוויח את לחמו, אך כלום שמעתם מימכם על אדם הסועד ארוחה אחת ליום בלבד ואינו יודע מחסור מהו? עוד מנהג של קבע עשה לו, שלא לאכול ללא אורח שהיה מביא מה'קלויז' דבר יום ביומו!

וכי יכלו הבריות לדעת שחנווני זה קם בחצות לילה ועורך תיקון-חצות בהשתכחות הלב, ועוד עבודות קדושות שרק הוא וקונו יודעים עליהם? אך דומה כי

**חייקת מישהו?
זה כמו תרופה,
לעתים זה משפיע לאחר זמן.**

(עפ"י שיחות הר"ן רז)

כל אשר יאמר הרבי כי הוא זה

שב רבי סנדר מן הציון והלך אל חנות הסחורה לקחת את שלו.

כמאז ומתמיד מצא את הסחורה ארוזה בעגלה, ואת הסוחר ופתק ההזמנה בידו. נטל רבי סנדר את הפתק ועבר בוריוזת על הכתוב. הביט על הסכום ונתחלהל! הוא מצא כי קיבל מסחורה מסוימת תוספת שלא הזמין...

הסוחר מיהר להסביר לו כי את האריג הנתר נתן מדעתו מפני שסרח עודף היה, ועל כן התוספת המזערית בתשלום.

אבל רבי סנדר הצדיק התנגד. "איני יכול לקבל את התוספת, מפני שהבאתי סכום מדויק עבור הסחורה שהזמנתי".

"נו" – חייך הסוחר – "אם לא תוכל לשלם לי עתה עבור הסחורה העודפת, לא אלך עמך לרב לדין תורה, מאמין אני לך כי תשיב את החוב בקניה הבאה בעוד שבועיים אי"ה".

אבל רבי סנדר לא חייך. "איני יכול, איני יכול..." – אמר בריצנות, ומעין צל של יראה על פניו.

"מדוע?!" – הגביה הסוחר מעט את קולו מחמת השתאות.

זיעה ביצצה על מצחו של רבי סנדר: "רבנו הורה לנו", אמר בדחילו ורחימו – "כי אל לו לאדם לעסוק במסחר יותר מהכסף שיש בידו, ובוה הוא מקיים מצוות ויבטל מאדך" (שיחות הר"ן רפט).

כיוון ששמע את רבי סנדר מדבר בנחישות ובלהט, הבין כי לא יוכל כנגדו, ובלית ברירה שלף את האריג הארוז והפריד ממנו את התוספת, ביודעו כי רבי סנדר לא יעבור בכי הוא זה על הוראות רבו.

והייתה זו רק דוגמה אחת קטנה לשמירתו המוקפדת של רבי סנדר על כל קוצו של יו"ד מדברי רבינו הקדוש.

בהפקידו את העגלה עם ההזמנה אצל הסוחר, עשה את שלו בהשתדלות הפרנסה, ועתה נסע בתשוקת לב בווער לציון, לשפוך שיחו לפני קונו כדרכו בקודש, לבו ובשרו כמהים לקל חי.

הסוחר כבר ידע כי למחרת, בשוב רבי סנדר מן הציון, יבוא לקחת את שלו ולשלם במזומן עבור הרכישה.

באותו יום בו אנו עוסקים, כאשר שכנה ההמולה בבית מסחרו, נטל הסוחר את פתק ההזמנה של רבי סנדר והחל למלא את הדרוש. בוריוזת עשה את העבודה ובנאמנות, חש קורת רוח על זכייתו לעסוק במשא ומתן עם רבי סנדר הצדיק. הוא פרס את האריגים, מדד וגזר, צרר את הקניה והשיב את הגלילים למקומם. כאשר עמד לגזור את הכמות המוזמנת מסחורה מסוימת הבחין כי בגליל נשארה כמות קטנה של אריג שתספיק להזמנה ועוד תישאר חתיכה קטנה. חשב הסוחר כי חבל לגזור את השירור והכניס לעגלתו של רבי סנדר את כל הכמות, גם העודפת. בודאי – חשב – לא יתנגד רבי סנדר לשלם עבור התוספת הקטנה.

הסוחר השלים את ההזמנה, סידר את הסחורה בעגלה וציון בפתק את הסכום שעל רבי סנדר לשלם.

סוחר האריגים בעיר אומן שמע את קול הגלגלים של העגלה הצנועה המוקרטעת בסמיטה, ויצא לקבל את פניו של רבי סנדר טרוביצר שהגיע לקנות סחורה.

פעמיים בחודש נהג רבי סנדר לנסוע לאומן להשתטחות על הציון הקדוש; לקראת ראש חודש ובאמצע החודש.

רבי סנדר היעובד והצדיק, שהוציא פרנסתו ממסחר באריגים, עשה מלאכתו ארעי ועבודת השי"ת קבע. תורה שלמה הייתה התנהלותו של רבי סנדר 'הסוחר'. כל יניע ידו וכל מוצא פיו מיוסד היה על התורה והשולחן ערוך, וכן התנהלותו עם הקונים.

ולפי שנהג לנסוע בעתים הקבועות לו על ציון רבינו הקדוש, כבר רכש בעיר אומן את הסחורה הדרושה למסחרו.

וכך היה מנהגו של רבי סנדר בהגיעו לאומן: תחילה נסע אל ספק-הסחורה, השאיר אצלו בחצר את עגלתו ומסר לו רשימה עם האריגים הדרושים לו. בפתק ההזמנה רשם את סוגי הסחורה והכמות הנדרשת. אחר שמסר את ההזמנה יצא את החנות.

רבי סנדר ממארי חושבנא היה, ולא אבה לבטל זמן יקר עבור השתהות אצל הסוחר והמתנה בלתי נצרכת לסחורה.

השבוע לפני...

השבוע לפני 179 שנה

■ י"ט בחשוון, שנת תקצ"א – מחשיכה לאורה.

שנת תקצ"א הייתה שנה קשה במיוחד, מגיפת המלרה השתוללה באירופה ועשתה שמות בתושבים. וכך מתאר זאת רבי נתן ביומנו: "בשנת תקצ"א יצאה בעולם החולאת המר שקורין חול'ר'ע רח"ל, שהיה קשה מְדַבֵּר רח"ל שהמית אלפים ורבות נפשות, וכל החורף היה העולם סגור, ה' יתברך ירחם מעתה" (ימי מוהר"ג: ח"א קח). מחלה איומה זו התפשטה באיזור ברסלב-טולצ'ין בתחילת חודש כסלו, אולם גם בימי השקט שלפני הסערה הזאת לא נחו היהודים. בסתיו של שנה זו הגיעה עונת הגיוס הכפוי של צעירים לצבא הרוסי, והפחד שלט בכל. רבי נתן, בעל התפילה והאמונה, המשיך גם באותו מצב קודר, לחזק ולעודד את צאן מרעיתו. לבנו ר' יצחק בן ה-22 שפחד מהגיוס, הוא כותב ברגיעה מוחלטת: "נפלאתי עליך על שעולה על לבך פחד מענין ה'אָפֿשֶׁעֶךְ עַד' (תור הגיוס), כי הוא רק מרדשהחורה בחנם. ה' יתברך ברחמינו יחוס על עמו ויצייל מעתה מגזירה המרה הזאת. אבל חלילה לך להתפחד בחנם ולבלבל עצמך ממוטע עסקך בעבודת ה'".

ומדברי הרגעה הוא עובר מהלכה למועשה: "אם אתה רוצה להשתתף בצרות ישראל – בודאי יפה לך להתפלל ולצעוק מרה על גזירה זאת, אבל הכל על פי דרכים שלימדנו מורנו הקדוש ז"ל, דהיינו לייחד שעה ביום לצעוק על צרות נפשו, ואז יכלול בתוכו גם צעקה הזאת – אשר בימינו נגזרה גזירה מרה כזאת, אולי יחוס אולי ירחם. אבל גם עתה צריכים לחזק עצמו להיות כל היום בשמחה על כל הנקודות טובות שנמצאים בנו עדיין – 'הקיצותי ועודי עמך' (תהלים קל"ט, יח). נא בני חביבי, אל תמשיך עליך חס ושולום מרדשהחורה בחנם, וחלילה לך לזון ממקומך מחמת זה, שלום לך – אל תירא" (עלים לתרופה, יום א' פרשת חיי שרה, תקצ"א).

בסוף המכתב מבקש רבי נתן מבנו: "בקשתי שתשלח לי שלשה רובל חדש בהלוואה, ובקרוך תקבלם מרבי שמשון (-) תלמיד רבי נתן, סבו של המשפיע הנודע באומן רבי שמשון ברסקי). נא לקיים דברי ככל מה דאפשר, כי דחיקא לי שעתא טובא, ה' יתברך ירחם. וגם מזה אל יהיה לך מרדשהחורה, רק תהפוך לשמחה, שאף על פי כן, תהלה לא-ל, היה לי כמה אורחים על שבת יקודש וכולם אכלו קוגל וקויליטש (= הלח), וגם דברנו דברי תורה, דברי אמת ויציב וכי".

חלק מאותם דברי תורה שנדברו באותה שבת מרוממת, מופיע ב'ליקוטי הלכות' אבן העזר, אישות ד, יט (ראה על כך בעלים לתרופה, יום ד' פרשת חיי שרה, תקצ"א).

לחידודא

חידה מס' 28

מי נשלח על ידי רבינו לקבל הסכמות גדולי הדור לספר 'ליקוטי מוהר"ן'?

לחשובות - התקשרו למערכת הממוחשבת 'אוצרות ברסלב' 02-99-50000. לאחר בחירת שפה, הקישו 1-9-2-1 והשאירו הודעה עם שם, כתובת ומס' טלפון. בין הפותרים נכונה עד יום שני בשעה 12 בלילה, תיערך הגרלה על זכות קניה בסך 50 ₪.

הפתרון לחידה מספר 27:

אילו שני צדיקים נפטרו בזמן שנפטרו שני אחיו של מוהר"ג? רבינו הקדוש והרב הקדוש מברדיטשוב. (על כך כותב מוהר"ג: "ברוך השם אשר את הכל עשה יפה בעתו, כי בודאי היה ראוי לנהוג 'שבעה' על צדיקים קדושים כאלה").

זכה בהגרלה לחידה מס' 26:

אברהם צוקר, ירושלים
זכות קניה בסך 50 ₪, בחנות ספרים 'ברסלב' רחוב מאה שערים 110 ירושלים.

"כי נביא הוא ויתפלל בעדך ויהי" (בראשית כ ז)

הכיצד יוכל בן אנוש להתפלל כפי שראוי לדבר לפני מלכי המלכים? אלא שהקב"ה מתאוה לתפילתם של צדיקים (במזמור ס"ד ע"א) ושולח להם דיבורים מלמעלה שיוכלו להתפלל; וכפי שאמר רבי חנינא בן דוסא: "אם שגורה תפילתי בפי יודע אני שהוא מקובל" (ברכות ל"ד ע"ב).

שכן נאמר: "בורא נבי שפתיים" (ישעיה נז ט). הרי שהקב"ה בורא את הדיבורים שיוכלו להתפלל על דם אליו. לכן אנו מבקשים קודם התפילה: "ה' שפתי תפתח ופי יניח תהילתך".

אכן, כל תפילה אהובה לפני השי"ת, אך שלימות התפילה היא, כאמור, כשהשי"ת שולח לאדם את הדיבורים שיידבר איתם אליו.

נמצא שהתפילה השלימה קרובה לדרגה של נבואה, שמקבלים דיבורים מלמעלה. וכן מפורש בשולחן ערוך בהלכות תפילה, ששלימות התפילה היא, שיגיע המתפלל "קרוב למעלת הנבואה" (אורח חיים צח, א).

לכן אמר הקב"ה לאבימלך שיבקש מאברהם שיתפלל בעדו "כי נביא הוא" - תפילתו היא בבחינת נבואה והיא תתקבל בוודאי.

(ליקוטי מוהר"ן ח"א י)

"ואיה השה לעלה" (בראשית כב ז)

כל העולם נברא לכבודו יתברך, כמו שאמר הכתוב: "כל הנברא בשמי ולכבודי בראתיו" (ישעיה מג ז), ולכן בכל מחשבה דיבור ומעשה צריך האדם להשתדל להגדיל בכך את כבוד השי"ת.

אבל לפעמים נופל האדם למקומות רחוקים מאד מכבודו יתברך, והיינו שעוברים עליו ספקות ובלבולים באמונה הקדושה. במצבים כאלה משתדרת בלב הרגשה של התנתקות ח"ו מהקב"ה.

אבל חז"ל (בירושלמי תענית ג ע"ב) גילו לנו שאין הדבר כן, אלא "אם יאמר לך אדם היכן הוא אלוהים - אמור לו בכרך הגדול שבדומי". כלומר, שאפילו במקום טומאה אפשר למצוא את הקב"ה, כי מלוא כל הארץ כבודו.

אמנם אין רואים ואין מרגישים את הכבוד האלוהי השורה במקום הטומאה, כי הוא כבוד נסתר מאד, שעל כך נאמר "איה מקום כבודו", לכן העצה היעוצה למי שנפל לספקות הללו, שידע ויזכור שבוודאי הקב"ה נמצא עמו גם במקום זה, ויתאמץ וישתדל ויחפש בכל אופן איך יוכל להתקרב אליו יתברך.

דווקא על ידי שמתאמץ ומבקש להתקרב בכל זאת לכבודו יתברך, ומצטער ומבקש איה מקום כבודו - יזכה לקבל כוח מהקדושה הנעלמת במקום שלו, ועד מהרה יצא מאפילה לאורה, למקומות שבהם מכירים ומרגישים את כבוד ה'.

כל זה מרומז בפסוק "ואיה השה לעולה".

כי אדם שנפל לספקות באמונה, הוא צריך בעצם להביא קרבן עולה, כמו שאמרו חז"ל, שקרבן עולה מכפר על הרהור הלב (ויקרא רבה פ"ז), אבל היום שאין לנו אפשרות להקריב קרבנות, הבקשה וההיפוש בעצמו - "איה" מקום כבודו - הוא "השה לעולה" שמכפר על הרהור הלב ומתקן את כל הספקות והבלבולים.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב יב)

שאלה:

מהי כוונת רבינו שצריך "להסתכל בשכל שבכל דבר"?

תשובת הרב שמואל שטרן שליט"א:

הבריאה כולה נבראה בשכל אלוהי, כפי שאמרו חכמינו זכרונם לברכה: "קודשא בריך הוא אסתכל באורייתא וברא עלמא" (=הקדוש ברוך הוא הסתכל בתורה וברא את העולם).

פירוש הדברים, שלקדוש ברוך הוא הייתה כביכול 'מפה' בבריאת העולם, כמו למהנדס, והמפה הזו היא התורה, שבה נמצא השרטוט של כל העולם בגשמיות וברוחניות.

הבריאה מתנהלת על פי אותו שכל אלוהי. שום דבר בעולם לא קורה "סתם". לכל מאורע יש מי שגרם לו לקרות.

למשל, התפרצות הר געש, שכל אחד מבין שהיא איננה בשליטת אדם, ויד הקדוש ברוך הוא במאורע הזה - בוודאי רצונו יתברך הוא לעורר אותנו על ידי זה ולקרב אותנו אליו.

אבל יש דברים ששם יד הקדוש ברוך והנהגתו נעלמות יותר.

למשל, כשאנחנו רואים מטוס שחולף מעלינו, גם כאן יש למצוא את יד השם ואת רצונו. כי כל דבר שבבריאה נועד לקרב אותנו לה' יתברך. ולכן, כשנתבונן בפנימיות הדבר, נגיע למסקנה, שמי שנתן את החכמה למתכנני המטוס ומי שנתן את האפשרות להפעיל את המטוס הוא הקדוש ברוך הוא. ואז מחובתנו לשאול את עצמנו, מדוע ה' נתן לדור שלנו את האפשרות לטוס במטוסים? מה ה' רוצה מאתנו בדבר הזה?

כמובן שחסיד ברסלב יאמר מיד, שהמטוסים נבראו כדי שנוכל להגיע לאומן...

אבל למתבונן היטב יש אינספור סיבות מדוע יש מטוסים בדורנו. כגון, כדי שיהיה קשר בין כל היהודים הנמצאים בתפוצות הגולה. סיבה נוספת - הרחבת המסחר והפרנסה, ועוד הרבה סיבות שכולן בוודאי נכונות.

אבל אסור להסתפק בתשובות פשוטות שכאלה, מפני שהתשובות הללו עדיין לא מקרבות אותנו לה'. כל אחד חייב לחפש בדבר הזה, מה זה שייך אלי ולנלוות אלי, וכיצד זה מקרב אותנו לה' יתברך.

שכן כותב רבינו הקדוש: "כי איש הישראלי צריך תמיד להסתכל בהשכל של כל דבר, ולקשר עצמו אל החכמה והשכל שבכל דבר, כדי שיאיר לו השכל, שיש בכל דבר, להתקרב להשם יתברך על-ידי אותו הדבר".

הרי שעיקר ההתבוננות בחכמה שבדברים ובמאורעות שקורים, צריכה להתמקד בשאלה, כיצד אנו יכולים להתקרב אל ה' על ידי המאורע הזה.

מאידך, יש בעולם הרבה חכמות חיצוניות שאינן מקרבות לה'. מהחכמות האלו צריך להתרחק, כי עיקר ידיעת החכמה צריכה להיות כדי לקרבנו לה' יתברך, ואם החכמה איננה מקרבת אותנו, הריהי 'חכמה חיצונית' שצריך להתרחק ממנה, כפי שהורה לנו רבינו הקדוש להתרחק מהקירות.

שכל שמקרב אותנו לה' נקרא "שכל של תורה". שכל כזה עלינו תמיד לחפש ולמצוא. הקדוש ברוך הוא ברא את כל הבריאה עם כל המאורעות שקורים בה כדי שעל דם נתקרב אליו. זוהי מהות חכמת התורה. היפוכם הם החכמות החיצוניות שעומדות בפני עצמן, ללא חכמת התורה. לא זו בלבד שאינן מקרבות אותנו לה' אלא מרחיקות אותנו.

נמצא שכאשר אדם מסתכל בשכל של דבר מסוים ומוצא איך להתקרב דרכו לה' - הוא בעצם מתקשר אל הנקודה האלוהית של הדבר, שהוא הנשמה של הדבר, שעל זה נאמר "החכמה תחיה בעליה".

כאשר האיש הישראלי מסתכל בשכל של כל דבר, הוא מקיים את הפסוק "בכל דרכיך דעהו", וכך הוא יכול להשיג את תכליתו בעולם הזה, שהיא: להתקרב לה' יתברך.

חזית עוב נשמת
דרך צדיקים

נרשמים לקבוצות החורף!
מגוון מסלולים מרתקים
במחירים מיוחדים,
ההרשמה בעיומה.

החלה ההרשמה
לנסיעות שבת חנוכה!

ירושלים: רח' בית ישראל 38 בני ברק: רח' רבי עקיבא 62
02-5410100 (ארצי)

בעת צרה, בשעת מצוקה.
גם בעת שמחה ובכל זמן

מוקד הישועות
1-800-255-522

24 שעות ביממה

להעברת בקשות לתפילה ולהדלקת נר
בקברו של רבי נחמן מברסלב באומן

לישועה והצלחה, לרווח ופרנסה,
לרפואה, למקשה לילד, לנחת ושמחת חיים

מציעון

אוצרות ברסלב

לשמיעת שיעורים בשפות שונות 02-9950000
באר"צ (1)718-8552121
מערכת להטענת שיעורים PM3 רש"ב 21 מודיעין/עין ילית

דרך צדיקים - חוויה עם נשמה
נסיעות לקברי הצדיקים באירופה 02-5410100 (ארצי)

חנות ספרים ברסלב
מא"ש 110 ירושלים 02-6286823

חנות ספרי ברסלב עין יעקב'
מזל שטיבלאך מאה שערים ירושלים 02-5829171

הרב דוד קרמר-מוהל מוסמך מוהל בית החולים "ביקור חולים"
בעמח"ס "מסורת הברית" 052-7656777

מרכז עזרה יעוץ והכוונה "לב לנער"
אגף שיבוץ בישיבות 02-9928999
קו יעוץ 9:00-11:00 בבליה 1599-59-1000